

BENEDIKT XVI.



Napast instrumentalizacije Boga

*Papina kateheza na općoj audijenciji
u srijedu 13. veljače 2013.*

Draga braćo i sestre,

danas, na Čistu srijedu, započinjemo liturgijsko vrijeme korizme, četrdeset dana koji nas pripravlja za proslavu Uskrsa; to je vrijeme posebne zauzetosti u našem duhovnom hodu. Broj četrdeset se više puta javlja u Svetom pismu. Na osobit način, doziva u sjećanje četrdeset godina koje je Izraelski narod proveo na putovanju kroz pustinju: to je dugo razdoblje formacije kako bi postao Božji narod, ali također dugo razdoblje u kojem je napast da bude nevjeran savezu s Gospodinom bila uvijek prisutna. Četrdeset je također dana trajalo putovanje proroka Ilije do Božje gore, Horeba; isto to razdoblje je Isus proveo u pustinji prije nego će započeti svoj javni život i gdje je bio napastovan od đavla. U ovoj ću se katehezi zadržati upravo na tome dijelu zemaljskog života Sina Božjega, o kojem ćemo čitati u evanđelju iduće nedjelje.

Prije svega pustinja, u koju se Isus povlači, je mjesto tišine, siromaštva, šutnje, gdje je čovjek lišen materijalnih oslonaca i suočava se s temeljnim životnim pitanjima, prisiljen je usredotočiti se na ono bitno i upravo zato mu je lakše susresti Boga. Ali pustinja je također mjesto smrti, jer gdje nema vode nema ni života, i to je mjesto samoće, u kojem čovjek osjeća snažnije napast. Isus odlazi u pustinju i ondje trpi napasti da napusti put kojeg je označio Bog Otac i slijedi druge, svjetovne putove (usp. Lk 4, 1-13). Tako on preuzima na sebe naše napasti, nosi našu bijedu, da pobijedi zloga i otvori nam put prema Bogu, put obraćenja.

Razmišljati o napastima, kojima je bio izložen Isus u pustinji je poziv za svakog od nas da odgovorimo na temeljno pitanje: što nam je doista važno u životu? U prvoj napasti đavao predlaže Isusu da pretvori kamen u kruh i tako utaži glad. Isus uzvraća da čovjek živi također od kruha, ali ne samo od kruha: bez odgovora na glad za istinom, gladi za Bogom, čovjek se ne može spasiti (usp. rr. 3-4). U drugoj, đavao predlaže Isusu put moći: vodi ga na visoko i nudi mu vlast nad čitavim svijetom; ali to nije Božji put: Isus dobro zna da svjetska moć ne spašava svijet, već moć križa, poniznosti i ljubavi (usp. rr. 5-8). U trećoj, đavao predlaže Isusu da se sunovrati s vrha jeruzalemskog hrama kako bi ga Bog spasio po svojim anđelima, to jest da učini nešto senzacionalno i stavi na kušnju samoga Boga; ali odgovor je da Bog nije neki predmet kojem ćemo nametati naše uvjete: on je Gospodar svega (usp. rr. 9-12). Koja je suština triju napasti kojima je podvrgnut Isus? Odgovor glasi: instrumentalizirati Boga, koristiti ga za vlastite interese, za vlastitu slavu i vlastiti uspjeh. Dakle, u bîti, postaviti same sebe na Božje mjesto, uklanjajući ga iz vlastitog života i nastojeći ga prikazati suvišnim. Svatko bi se dakle morao zapitati: koje mjesto Bog ima u mom životu? Je li on Gospodin ili sam to ja?

Pobijediti napast podlaganja Boga sebi i vlastitim interesima ili da se gurne Boga u neki kut i obratiti se pravom poretku prioriteta, dati Bogu prvo mjesto, je hod koji svaki kršćanin mora poduzeti. "Obratiti se", poziv koji ćemo više puta slušati u korizmi, znači slijediti Isusa na način da nam njegovo evanđelje bude konkretni vodič za život; znači pustiti da nas Bog preobrazi i prestati misliti da smo mi jedini graditelji svojeg života; znači priznati da smo stvorenja, da ovisimo o Bogu, njegovoj ljubavi, i da samo "gubeći"

svoj život u njemu možemo ga steći. To zahtijeva da vlastite odluke donosimo u svjetlu Božje riječi. Danas više nije moguće biti kršćanima kao jednostavna posljedica činjenice da živimo u društvu koje ima kršćanske korijene: i onaj koji se rađa u kršćanskoj obitelji i odgajan je u vjerskom duhu mora, svakoga dana, obnavljati odluku da bude kršćanin, to jest dati Bogu prvo mjesto, pred napastima pred koje ga svakoga dana stavlja jedna sekularizirana kultura, pred kritičkim sudom mnogih suvremenika.

Kušnje pred koje današnje društvo stavlja kršćanina, naime, su mnoge i tiču se osobnog i društvenog života. Nije lako biti vjeran kršćanskom braku, biti milosrdan u svakodnevnom životu, ostaviti prostor molitvi i nutarnjoj šutnji; nije lako javno se suprotstaviti opredjeljenjima koja mnogi smatraju očitima, kao što su pobačaj u slučaju neželjene trudnoće, eutanazija u slučaju teških bolesti, ili selekcija zametaka kako bi se spriječile nasljedne bolesti. Napast da se vlastitu vjeru ostavi po strani je uvijek prisutna i obraćenje postaje odgovor Bogu koji se mora više puta potvrditi u životu. Ima pobudnih primjera velikih obraćenja poput obraćenja svetoga Pavla na putu za Damask, ili svetog Augustina, ali i u našem dobu u kojem nestaje osjećaja za sveto, Božja je milost na djelu i čini čuda u životu mnogih ljudi. Gospodin neumorno kuca na čovjekova vrata u društvenim i kulturnim sredinama koje kao da je proždrla sekularizacija, kao što se dogodilo ruskom pravoslavcu Pavelu Florenskiju. Nakon što je odgajan u potpuno agnostičkom duhu, tako da je osjećao pravo neprijateljstvo prema vjerskim učenjima koja su se učila u školi, znanstvenik Florenskij je zavapio: "Ne, ne može se živjeti bez Boga!" i stubokom promijenio svoj život, te je čak postao monah.

Tu mislim i na Etty Hillesum, mladu Nizozemku židovskog porijekla koja je umrla u Auschwitzu. Isprva je bila daleko od Boga, no otkriva ga zagledavši duboko u samu sebe i piše: "U meni postoji veoma dubok zdenac. I taj zdenac je Bog. Ponekad mi polazi za rukom da doprem do njega, no češće je pokriven kamenjem i pijeskom: tada je Bog zakopan. Treba ga ponovno iskopati" (Dnevnik, 97). U svojem raspršenom i nemirnom životu, ponovno nalazi Boga usred velike tragedije dvadesetog stoljeća – Shoaha. Ta krhka i nezadovoljna djevojka, preobražena vjerom, pretvara se u ženu punu ljubavi i duhovnog mira, koja može reći: "Stalno živim u prisnosti s Bogom".

Sposobnost da se suprotstavi ideološkim zavodljivostima svoga doba i izabere traženje istine i otvori se otkrivanju vjere svjedoči jedna druga žena našega doba, Amerikanka Dorothy Day. U svojoj autobiografiji otvoreno priznaje da je pala u napast da sve riješi politikom, prigrlivši marksizam: "Htjela sam poći s prosvjednicima, otići u zatvor, pisati, utjecati na druge i ostaviti svoj san svijetu. Koliko je samo častohleplja i traženja same sebe bilo u svemu tome!". Hod prema vjeri u tako sekulariziranom svijetu bio je osobito težak, ali milost svejednako djeluje, kao što ona sama ističe: "Sigurno da sam češće osjetila potrebu poći u crkvu, kleknuti, prignuti glavu u molitvi. Bio je to slijepi nagon, moglo bi se reći, jer nisam bila svjesna da molim. Ali išla sam, uranjala sam u ozračje molitve...". Bog ju je doveo do svjesnog prijanjanja uz Crkvu, u životu posvećenom razbaštinjenima.

U našem dobu nisu rijetka obraćenja shvaćena kao povratak onoga koji je, nakon, makar površnog, kršćanskog odgoja, godinama okretao leđa vjeri a zatim ponovno otkrio Krista i njegovo evanđelje. U Knjizi Otkrivenja čitamo: "Evo, na vratima stojim i kucam; poslušaj li tko glas moj i otvori mi vrata, unići ću k njemu i večerati s njim i on sa mnom" (3, 20). Naš nutarnji čovjek mora pripremiti da ga Bog pohodi i upravo zato ne smije dopustiti da ga obuzimaju iluzije, prividi, materijalne stvari.

U ovom korizmenom vremenu, u Godini vjere, obnovimo svoju zauzetost na putu obraćenja, da bismo svladali napast da se zatvaramo u same sebe i da bismo, naprotiv, dali prostora Bogu, promatrajući njegovim očima svakodnevnu stvarnost. Alternativa između zatvaranja u vlastiti egoizam i otvaranja ljubavi prema Bogu i drugima, podudara se, mogli bismo reći, s alternativom pred kojom našao Isus u napastima: posrijedi je, naime, alternativa između ljudske vlasti i ljubavi križa, između otkupljenja življenog samo u materijalnom blagostanju i otkupljenja kao Božjeg djela, kojem dajemo prvo mjesto u životu. Obratiti se znači ne zatvarati se u traženje vlastitog uspjeha, ugleda, položaja, već činiti da svaki dan, u malim stvarima, istina, vjera u Boga i ljubav postanu najvažniji.